

Nationaal internet is onveilig

Axel Arnbak

De nationaliseringsgolf op het wereldwijde web staat al een poosje in de steigers, maar is nu echt gaande. Brazilië bouwt de grootste nationale publieke internet-infrastructuur ter wereld. Rusland en China verplichten multinationals om data van staatsburgers binnen de landsgrenzen te verwerken. Het EU-hof verbood datatransport naar de VS vanwege de door Snowden onthulde massaspionage. Internetnationalisatie lijkt logisch, maar maakt spionage voor buitenlandse inlichtingendiensten technisch en juridisch eenvoudiger. Het beschermt niet de privacy van eigen burgers, maar voor de macht en handelsbelangen.

Al een jaar of tien schermen geopolitieke grootmachten en rechters met de nationalisering van het internet. Snowdens onthullingen hebben deze ambities in de vijfde versnelling gezet. Zij vormen ook de feitelijke grondslag van de recente verwerping van de datadeal 'Safe Harbor' tussen de EU en de VS door het EU-hof. Door de nationaliseringsgolf van overheids- en rechtswege, zo is de gedachte, blijven lokale data lokaal en buiten de handen van buitenlandse spionagediensten. Niets is minder waar.

Op het internet vinden datapakketjes

de weg van de minste weerstand naar hun bestemming. Anders dan in de analoge wereld is op het internet niet fysieke afstand de kostenpost, maar bandbreedte. E-mails, documenten in de cloud en zelfs het luie appje naar je partner reizen de hele wereld over, voordat je aan de andere kant van je bed een smartphone hoort trillen. Het in zijn eenvoud geniale Border Gateway Protocol zorgt ervoor dat data met de snelheid van het licht over het wereldwijde netwerk flitsen en dat de digitale verkeersleiders op internetknooppunten weten waar de datafile staat, en waar de weg vrij is.

Zo reist meer dan 50% van het Nederlandse internetverkeer de oceaan over naar de VS en weer terug, ontdekte mijn voormalige vakgroep in Princeton University. Zij stuurde maandenlang datapakketjes over het internet tussen lokale bestemmingen en concludeerde dat het nu nog vrijwel onmogelijk is internetverkeer binnen landsgrenzen te houden.

Brazilië, Rusland en China consolideren macht en slopen mondiale verkeersleiding internet

Gelukkig maar, want deze briljante netwerktechnologie ligt aan de basis van de explosie van het internet.

Tallose overheden brengen daar nu verandering in. Zulke infrastructuurpolitiek ontregelt allereerst de briljante globale internetverkeersleiding, waardoor de kwaliteit van het internet relatief afneemt. Een nationaal internet maakt het voor landen als Rusland, China en Brazilië ook eenvoudiger het internetgedrag van de eigen bevolking te controleren. Uiteraard krijgen vertrouwelingen de smeugele infrastructuurcontracten aangeboden. Bovendien beschermt internetnationalisatie burgers niet tegen buitenlandse netspionnen.

Voor westerse spionagediensten is meeluisteren binnen de landsgrenzen aan striktere privacyregels gebonden dan over de grens. Na ons onderzoek in 2012, en vooral na de Snowden-onthullingen in 2013, mochten mijn collega's Joris van Hoboken, Nico van Eijk en ik aan media en politici over de hele wereld uitleggen dat de Amerikaanse overheid geen enkele juridische verplichting heeft om de privacy van buitenlanders te respecteren. In 2015 toonden cryptograaf Sharon Goldberg en ik aan dat de Amerikaanse inlichtingendienst NSA graag

ziet dat data van Amerikanen de wereld over vliegen. In het buitenland mag de NSA onder Amerikaanse wetgeving met al het internetverkeer meeluisteren onder de juridische fictie dat die data niet aan Amerikaanse burgers toebehoren. Onze conclusie leidt tot een paradox: wie bescherming tegen Amerikaanse diensten wil, versleutelt informatie stevig en stuurt ze naar de VS. Zodra data in juridische zin 'Amerikaans' worden, houden die diensten zich aan striktere wetten.

Dat staat haaks op de rechtvaardiging van internetnationalisatie en het uitgangspunt van de Safe Harbor-uitspraak van het EU-hof. Die uitspraak beschermt natuurlijk ook bredere privacybelangen van Europeanen die in de VS niet bestaan, zoals het recht op toestemming voordat bedrijven je data verwerken. Maar Brazilië, Rusland en China beschermen hun burgers niet tegen buitenlandse spionage, consolideren hun nationale machtspositie en slopen de mondiale verkeersleiding die het internet zo snel liet groeien.

Axel Arnbak is advocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek en onderzoeker aan het Instituut voor Informatierecht (UvA). Reacties: @axelarnbak